

# Η δημιουργική τρέλα του εκπαιδευτικού είναι το αντίδοτο στη βαρετή διδασκαλία

[Δημήτρης Τσιριγώτης](#)



Η διδασκαλία ζωντανεύει όταν αντιμετωπίζεται ως τέχνη.

Επικρατεί η αντίληψη πως το μυστικό για μία επιτυχημένη [διδασκαλία](#) είναι η πιστή εκτέλεση ενός άρτιου προκατασκευασμένου σεναρίου. Όμως έτσι ελλοχεύει ο κίνδυνος ο εκπαιδευτικός να υποπέσει στο μεγαλύτερο διδακτικό αμάρτημα: να γίνει προβλέψιμος. Όλα τα λάθη επιτρέπονται στον εκπαιδευτικό, εκτός από ένα: το να είναι βαρετός.

Δεν είναι καθόλου εύκολα τα πράγματα και αυτό οφείλεται στο γεγονός πως οι μαθητές δεν βρίσκονται εκεί με δική τους επιλογή. Σαφώς θα προτιμούσαν να βρίσκονται κάπου αλλού, κάνοντας άλλα πράγματα. Συνειδητοποιημένοι μαθητές είναι ελάχιστοι σε κάθε τμήμα.

Παρακάτω αναφέρονται μερικοί τρόποι που ενδεχομένως να βοηθήσουν κάποιους εκπαιδευτικούς να αποφεύγουν την πιο καταστροφική παγίδα της διδασκαλίας: το να γίνεται βαρετή.

Να γίνει ο εκπαιδευτικός εκτός από φωνή και εικόνα

Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα τα σώματα ελάχιστα συμμετέχουν στην διαδικασία της μάθησης. Η εικόνα των ακίνητων σωμάτων των μαθητών, των καρφωμένων πάνω στα θρανία, με τα ναρκωμένα μυαλά που παθητικά παίρνουν από τον εκπαιδευτικό τη δόση τους σε τυποποιημένη γνώση είναι τελείως αναχρονιστική και σίγουρα δεν προσφέρει πολύπλευρη και ολιστική εκπαίδευση. Πόσο μάλλον όταν ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει, και αυτός με τη σειρά του, μία εικόνα ακίνητου σώματος με μοναδικό εκφραστικό μέσο τη φωνή του. Μια μορφή ομιλούσας κεφαλής δηλαδή.

Ας μπούμε λιγάκι στη θέση των [μαθητών](#). Μην μού πείτε πως ως ενήλικες δεν έχετε παραβρεθεί σε διαλέξεις με τον ομιλητή να αγορεύει μονότονα και το μόνο του σκεφτόσασταν ήταν το πότε τελειώνει και η αυθόρμητή σας τάση ήταν να ψιθυρίσετε ένα αστεϊάκι στον διπλανό σας. Σκεφτείτε τώρα ότι οι μαθητές υπόκεινται κάτι τέτοιο 6 -7 ώρες κάθε μέρα.

Μην ξεχνάμε πως η «εποχή του Αυτιού» έχει περάσει ανεπιστρεπτί. Τότε που ακούγαμε ραδιόφωνο, ακούγαμε ιστορίες από τους μεγαλύτερους, ακούγαμε τα ματς

της Κυριακής και ήταν σαν όλα αυτά να τα βλέπαμε αφού η ισχυρή φαντασία που είχαμε αναπτύξει τα μετέτρεπε όλα σε εικόνες. Ήταν η εποχή που θεωρούσαμε πολυτέλεια για ένα βιβλίο το να έχει εικόνες. **Τώρα διανύουμε την «εποχή του Μαιτού». Οι εικόνες είναι εκεί εξαρχής. Για την ακρίβεια είναι παντού. Και είναι καταγιτιστικός ο ρυθμός με τον οποίο εναλλάσσονται. Η φαντασία μας δεν έχει τίποτα να μετατρέψει σε εικόνες και για αυτό έχει αδρανήσει.** Το μόνο διακύβευμα πλέον είναι ποια εικόνα θα σου τραβήξει την προσοχή και θα σε κάνει να την παρατηρήσεις για περισσότερη ώρα. Ακριβώς για αυτό το λόγο και οι εκπαιδευτικοί δεν μπορούν να στηρίζουν, όπως συνήθως συμβαίνει, όλη τους την διδασκαλία στην λεκτική επικοινωνία. Χρειάζονται εμπλουτισμό των εκφραστικών τους μέσων, κυρίως της εικόνας.

Προσέξτε τώρα. **Είναι σίγουρο ότι το μυαλό των περισσότερων εκπαιδευτικών, όσον αφορά την αρωγή της εικόνας στο μάθημα, πάει στα συνήθη εποπτικά και τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιούνται στην εκπαιδευτική διαδικασία: διαδραστικό πίνακα, βίντεο, power point κ.λ.π. Αυτά, φυσικά, είναι χρήσιμα εργαλεία αλλά υπάρχει ένα μεγάλο πρόβλημα: τα μέσα αυτά τραβούν όλη την προσοχή των μαθητών πάνω τους με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται στα μάτια τους ο ρόλος του εκπαιδευτικού.** Όσο τα μάτια των μαθητών βουλιάζουν μέσα στα εποπτικά αυτά μέσα τόσο η εικόνα του εκπαιδευτικού ξεθωριάζει. Σε μια τέτοια περίπτωση λοιπόν μια λύση υπάρχει: η ενδυνάμωση της εικόνας του ίδιου του εκπαιδευτικού. Να γίνει ο εκπαιδευτικός εκτός από φωνή και δυνατή εικόνα ώστε η [διδασκαλία](#) του εκτός από λεκτική να γίνει και ενσώματη.

### Ο ηθοποιός- εκπαιδευτικός

**Πολλοί συγκρίνουν τη δουλειά του εκπαιδευτικού με εκείνη του θεατρικού ηθοποιού. Δεν έχουν άδικο. Η διαφορά είναι πως ενώ ο ηθοποιός παίζει ένα ρόλο, ο εκπαιδευτικός καλείται να παίζει τόσους ρόλους όσοι είναι και οι θεατές. Και μάλιστα χωρίς να ξέρει από πριν τα λόγια του. Ως εκ τούτου η διδασκαλία των εκπαιδευτικών οφείλει να εμπλουτίζεται με στοιχεία υποκριτικής.**

### Εκμετάλλευση του εγωκεντρισμού των παιδιών

**Τα παιδιά και οι έφηβοι έχουν ισχυρή δόση εγωκεντρισμού. Ο ορίζοντας των ενδιαφερόντων τους είναι τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα και βιώματα. Δεν τούς είναι εύκολα να ασχοληθούν με κάτι αν δεν τους αφορά άμεσα.** Αυτό πρέπει να το λαμβάνουν υπόψη οι εκπαιδευτικοί και να το εκμεταλλεύονται χωρίς να εξανίστανται ότι δήθεν τα σημερινά παιδιά δεν ενδιαφέρονται για τίποτα πέρα από τον εαυτό τους. Προφανώς ξεχνάμε πως ήμασταν και εμείς ως παιδιά. Οι εκπαιδευτικοί λοιπόν μπορούν να προβούν σε παιδαγωγική αξιοποίηση αυτού του μειονεκτήματος των [μαθητών](#) συνδέοντας το μάθημα με τα ενδιαφέροντά τους, με τα βιώματά τους και την καθημερινή τους ζωή. Είναι φανερό πως οι μαθητές νιώθουν οικειότητα και δίνουν προσοχή σε κάτι το οποίο τούς θυμίζει κάτι άλλο. Σαν ένα καινούργιο τραγούδι που κάτι σου θυμίζει.

## Προκαλώντας τους μαθητές

Τα σημερινά παιδιά «τρελαίνονται» για προκλήσεις. Αμέσως κινητοποιούνται και δίνουν τον καλύτερό τους εαυτό για να καταφέρουν να φέρουν εις πέρας την πρόκληση. Ο εκπαιδευτικός λοιπόν κάποιες φορές μπορεί να «παίξει επίθεση». **Επί παραδείγματι, μπορεί να θέτει προκλήσεις στους μαθητές του, τύπου: «όποιος απαντήσει στην επόμενη ερώτηση ή όποιος λύσει την επόμενη άσκηση θα τον παραδεχτώ, θα του βγάλω το καπέλο» ή «την επόμενη ερώτηση που θα σάς κάνω ελάχιστοι μαθητές μου την έχουν απαντήσει μέχρι σήμερα» ή «σάς προκαλώ, είμαι σίγουρος πως θα την πατήσετε στην επόμενη ερώτηση» ή «θα σάς βάλω συν 1 μονάδα παραπάνω στον βαθμό που θα πάρετε στο διαγώνισμα αν απαντήσετε στην επόμενη ερώτηση».** Από την άλλη και ο εκπαιδευτικός οφείλει να ανταποκρίνεται θετικά στις προκλήσεις στις οποίες τον υποβάλουν οι μαθητές του. Στις ερωτήσεις των μαθητών που τον στριμώχνουν, στους δύσκολους μαθητές, στα δύσκολα τμήματα, ο εκπαιδευτικός δεν μπορεί να έχει άλλη απάντηση εκτός από την εξής μία: «αποδέχομαι την πρόκληση».

## Τσαλακώστε τη σοβαροφάνειά σας

**Τσαλακώστε την εικόνα του σοβαρού και κυρίαρχου εκπαιδευτικού. Μην παίρνετε τον εαυτό σας τόσο στα σοβαρά και μην ανησυχείτε τόσο πολύ για το αν πληροίτε το πρότυπο. Αυτά είναι στερεότυπα που δημιουργούν χάσματα. Αυτοσαρκαστείτε, πειράζτε τους **μαθητές** σας, διηγηθείτε τους μια αστεία ιστορία.** Το χιούμορ μειώνει τις αποστάσεις, χτίζει γέφυρες, ανατινάζει τείχη και ανοίγει καβούκια. Η παιχνιδιοποιημένη μάθηση κάνει τα κουραστικά καθήκοντα μια πιο διασκεδαστική εμπειρία. Το παιγνιώδες ύφος διδασκαλίας συγκεντρώνει την προσοχή ακόμα και των πιο αδιάφορων μαθητών. Κάντε όμως σαφές στους μαθητές σας πως θα πρέπει να ρίχνονται ξανά στη δουλειά όταν το κρίνετε εσείς. Να καταλάβουν πως πρόκειται για μία σιωπηρή συμφωνία μεταξύ σας: για να περνάνε ωραία θα πρέπει και να μαθαίνουν.

## Ο ενθουσιασμός του εκπαιδευτικού είναι κολλητικός

**Να προετοιμάζετε το έδαφος πριν την παράδοση νέας ύλης μιλώντας για αυτήν με ενθουσιασμό. Η φωτιά στο μυαλό των μαθητών σας χρειάζεται το δικό σας προσάναμμα, τη δική σας πρώτη σπίθα. Ο ενθουσιασμός του εκπαιδευτικού είναι κολλητικός αρκεί να είναι γνήσιος.**

Γενικά, η διδασκαλία έχει έντονα στοιχεία ερωτισμού. Ο φιλόσοφος Κορνήλιος Καστοριάδης χαρακτηριστικά αναφέρει: «Αν δεν υπάρχει έρωτας μες στην εκπαίδευση δεν υπάρχει εκπαίδευση. Εάν κάποιος κάτι μαθαίνει μέσα στο σχολείο είναι διότι, διαδοχικά, έναν καθηγητή σε κάποια τάξη - και στο πανεπιστήμιο ακόμη - τον ερωτεύεται και τον ερωτεύεται διότι βλέπει ότι αυτός ο ίδιος ο καθηγητής είναι ερωτευμένος με αυτό που διδάσκει».

**Το πιο μεγάλο στοίχημα στην διδασκαλία είναι να πείσει ο εκπαιδευτικός τους **μαθητές** του πως ό,τι διδάσκει έχει ως έμπνευση εκείνους, πως πετάει με τα δικά τους φτερά. Και αφού το καταφέρει αυτό μετά να τούς αφήνει να πετάξουν μόνοι τους.**

## Η δημιουργική τρέλα του εκπαιδευτικού

**Να είστε επινοητικοί όσον αφορά το στυλ της διδασκαλίας σας. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί ακολουθούν ένα συγκεκριμένο μοτίβο, το οποίο ναι μεν τούς προσφέρει ένα αίσθημα ασφάλειας, αλλά αργά ή γρήγορα επιφέρει ρουτίνα και συνήθεια. Μην επιδιώκετε να ακολουθήσετε το καθιερωμένο πρότυπο εκπαιδευτικού. Τολμήστε να είστε διαφορετικοί, απρόβλεπτοι. Δοκιμάστε άλλες διαδρομές «out of the box». Βουτήξτε σε αχαρτογράφητα νερά, διασχίστε απάτητα μονοπάτια. Αυτή η αίσθηση μυστηρίου για το τι θα γίνει παρακάτω ή στο επόμενο επεισόδιο θα κρατήσει τεταμένο το ενδιαφέρον των μαθητών σας. Μην ξεχνάτε πως τα σημερινά παιδιά, με όλες αυτές τις προσλαμβάνουσες, αποτελούν ένα ιδιαίτερα απαιτητικό κοινό. Η δημιουργική τρέλα του εκπαιδευτικού είναι το αντίδοτο στη βαρετή διδασκαλία.**

Αντί epilόγου: Η βαρετή διδασκαλία βολεύει...

**Οι σύγχρονες εκπαιδευτικές πολιτικές προωθούν μία παρουσία του εκπαιδευτικού αποδυναμωμένη, γραφειοκρατική, τεχνοκρατική, διεκπεραιωτική, χρησιμοθηρική και ασώματη. Αυτό το πρότυπο το ονοματίζουν οι μαθητές ως βαρετό. Και καλά κάνουν, είναι. Η διδασκαλία ζωντανεύει όταν αντιμετωπίζεται ως τέχνη, το οποίο προϋποθέτει εκπαιδευτικούς καλλιτέχνες με δημιουργική τρέλα.**